

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи д. мед. н. професор
Світлана КОТЮЖИНСЬКА
01 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ З ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Складник освіти: післядипломна освіта, первинна спеціалізація

Спеціальність: 14.01.09 – Дитяча хірургія

Попередня освіта: Ступінь магістра за спеціальністю
222 «Медицина», 228 «Педіатрія»

Одеса – 2022

Робоча програма складена згідно з типовим учбовим планом і програмою спеціалізації (інтернатури) випусників вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації зі спеціальності 14.01.09 «Дитяча хірургія», розробленими за наказом МОЗ України у відповідності до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22.06.2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру», зареєстроване в міністерстві юстиції України 17.08.2021 року за № 1081/36703

Розробники:

професор кафедри, д. мед. н., професор Марина Мельниченко

Робоча програма обговорена на засіданні кафедри дитячої хірургії
протокол № 4 від 29.08.2022 р.

Завідувач кафедри дитячої хірургії д. мед. н. професор Олександр Лосєв

Схвалено предметно-цикловою методичною комісією з післядипломної освіти ОНМедУ
протокол № 1 від 31.08 2022 р.

Декан ФПО, д. мед. н.

Костянтин Шевченко-Бітенський

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовка фахівців за спеціальністю «Дитяча хірургія» буде здійснюватися за Європейськими стандартами післядипломної підготовки медичних фахівців.

Дитячий хірург – це лікар, який пройшов спеціальну підготовку щодо надання спеціалізованої допомоги дітям відповідно до правил і стандартів, зазначених у цьому документі.

Метою спеціалізованого навчання у галузі дитячої хірургії є набуття знань та практичних навичок у такому обсязі, який дасть змогу самостійно проводити діагностику та лікування відповідно до поточного рівня знань у даній галузі, а також реалізувати завдання щодо профілактики захворювань та зміцнення здоров'я дитячого населення.

Основа дитячої хірургії – це глибокі знання гострих та хронічних захворювань, травм, а також ургентних та планових процедур у дітей в їх до-, пери- та післяопераційних аспектах; знання принципів оперативної хірургії (включаючи малоінвазивну хірургію та трансплантологію) при найбільш частих хірургічних вроджених та набутих захворюваннях, у тому числі травматології та онкології; теоретичні знання у сфері анестезії та інтенсивної терапії у дітей.

Об'єктами вивчення є: пацієнти віком від 0 до 18 років з гострою та хронічною хірургічною патологією, в тому числі з вродженими вадами розвитку, які потребують хірургічної корекції, та сучасні інноваційні технології, призначені для надання як екстреної так і планової спеціалізованої хірургічної допомоги на різних етапах лікування.

Для того, щоб інтерни після завершення навчання могли самостійно в повній мірі надавати хірургічну допомогу дітям, програма навчання повинна включати достатню кількість пацієнтів та маніпуляцій різного ступеню складності.

Інтернатура (первинна спеціалізація) є обов'язковою формою післядипломної підготовки випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації незалежно від підпорядкування та форми власності, після закінчення якої їм присвоюється кваліфікація лікаря-спеціаліста з дитячої хірургії. Основною метою інтернатури є підвищення рівня практичної підготовки лікарів-інтернів у їх професійній готовності до самостійної лікарської роботи.

Інтернатура проводиться у формі очно-заочного навчання на кафедрах вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації і закладів післядипломної освіти та стажування в базових установах охорони здоров'я. Підготовка дитячих хірургів в інтернатурі проводиться за індивідуальними навчальними планами, розробленими на підставі типового навчального плану та програми інтернатури.

Основними завданнями інтернатури є вдосконалення професійних навичок з основних розділів дитячої хірургії, вивчення клініки та діагностики дитячих хірургічних захворювань, методів консервативного та оперативного лікування у дітей.

Мінімальну кількість виконаних необхідних маніпуляцій слід розглядати як рекомендацію; їх слід зіставити з структурою робочої програми навчального закладу, оцінити результати та ймовірні ускладнення (які можливо, задокументовані у журналі обліку), роблячи акцент більше на якість виконаних процедур, ніж на кількість. Для зарахування підсумкового контролю як активного хірурга можна претендувати лише тоді, коли інтерн брав активну участь у всіх етапах лікування, поставив або підтвердив діагноз, брав участь у виборі відповідної тактики лікування, виконував або відповідально брав участь у виконанні хірургічних маніпуляцій та був відповідальним учасником передопераційного та післяопераційного ведення пацієнта.

І. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність	Дитяча хірургія
Кваліфікація	Лікар-спеціаліст
Передумови вступу	Ступінь магістра в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», 228 «Педіатрія»
Форма проходження інтернатури	Очна
Мова (и)	Українська
Академічні права інтерна	Безперервний професійний розвиток. Можлива подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Здобуття додаткових кваліфікацій та лікарських спеціалізацій (вторинних) в системі освіти дорослих. Робочі місця у закладах охорони здоров'я, самостійне працевлаштування.
Моніторинг та оцінювання	Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703
Рівень оволодіння	Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»: A: Має знання, описує ... B: Виконує, керує, демонструє під наглядом. C: Виконує, керує, демонструє самостійно. D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.
Обсяг програми	3 академічних роки, 171,6 кредитів ECTS (5148 годин практичного та теоретичного навчання).

ІІ. ГРАФІК ОСВІТНЬОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОХОДЖЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ

Роки навчання	Початок навчання/ Проходження інтернатури			Закінчення навчання/ проходження інтернатури		
	Освітня частина	Практична частина	Державна Атестація	Освітня частина	Практична частина	Державна Атестація
1	1 вересня	1 серпня		30 листопада	31 серпня	
		1 грудня			30 червня	
2	2 січня	1 серпня		30 березня	31 грудня	
		1 квітня			30 червня	
3	1 березня	1 серпня		31 травня	28 (29) лютого	червень 3 року навчання

Тривалість підготовки в інтернатурі: 33 місяці (5148 годин) (171,6 кредитів ECTS).

Освітня частина: (заклади вищої або післядипломної освіти) 9 місяців (1404 години, 46,8 кредити ECTS), три місяці щорічно (15,6 кредитів ECTS на рік).

Практична частина: (бази стажування) 24 місяці (3744 години)

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
2022-2023												
I-й	Б	К	К	К	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	В
II-й	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	К	В
III-й	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	

Б – практична частина підготовки на базі стажування; К – освітня частина підготовки - навчання на кафедрі; В – відпустка.

III. ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKOBИX КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПО ЗАКІНЧЕННЮ ІНТЕРНАТУРИ

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати задачі і проблеми різного ступеню складності у галузі надання екстреної та планової хірургічної допомоги пацієнтам віком від 0 до 18 років, що передбачає застосування певного об'єму теоретичних знань та реалізації практичних навичок, отриманих під час навчання в інтернатурі, а також здатність до проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.

ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.

ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.

ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.

ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.

ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).

ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).

ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.

ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.

ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів, які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.

Професійні компетентності (ПК)

Метою навчання в інтернатурі є отримання спеціальної кваліфікації в галузі дитячої хірургії, яка, відповідно до сучасних медичних знань, дає змогу:

ПК 01 Вирішення всіх діагностичних та лікувальних проблем, що стосуються дитини з хірургічною патологією.

ПК 02 Надання медичних консультацій у сфері дитячої хірургії лікарям інших спеціальностей.

ПК 03 Проведення оперативних втручань у дітей.

ПК 04 Завідування відділенням дитячої хірургії або спеціалізованою клінікою дитячої хірургії.

ПК 05 Проведення індивідуальної спеціалізованої медичної практики, а також надання медичних послуг у сфері дитячої хірургії у складі мультидисциплінарної групи.

ПК 06 Участь у спеціалізованій підготовці в галузі дитячої хірургії інших лікарів, підготовці та підвищенні кваліфікації лікарів інших галузей, а також підготовці середнього медичного персоналу.

ПК 07 Участь у навчально-виховних заходах серед студентів, пацієнтів та їх сімей.

ПК 08 Активна участь у командах, що проводять клінічні дослідження, участь у програмах охорони здоров'я в галузі професійної діяльності.

ПК 09 Участь у розгляді судових і медичних справ у страхових випадках, вирішення питань про необхідність реабілітації, визначення ступеня нанесення шкоди здоров'ю тощо.

ПК 10 Видача висновків, довідок щодо дітей, які перенесли хірургічні захворювання.

ПК 11 Участь у плануванні та реалізації проектів щодо профілактики дитячого травматизму та хірургічних захворювань.

ПК 12 Здатність приймати рішення та готовність брати на себе відповідальність за поведінку свою та дорученої йому команди.

ПК 13 Вміння правильно організувати власну роботу та гармонійну співпрацю в колективі.

ПК 14 Здатність встановлювати стосунки з пацієнтом, а також із сім'єю та опікуном пацієнта, поважаючи особисту гідність та культурне, етнічне та соціальне різноманіття.

ПК15 Знання психологічних детермінант відносин лікар- пацієнт;

ПК 16 Вміння надавати інформацію про стан здоров'я, прогноз та діагностичні та терапевтичні процедури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти лікар дитячий-хірург повинен:

Знати:

- організацію планової та екстреної допомоги дитячому населенню країни (загальні питання), організацію роботи в хірургічному відділенні і в кабінеті поліклініки, перев'язувальній, операційній; організацію медичної допомоги населенню за умов виникнення екстремальних ситуацій з масовими ушкодженнями;
- основні питання топографічної анатомії;
- нормальну фізіологію систем організму, етіопатогенез хірургічних захворювань, взаємозв'язок функціональних систем у здорових і хворих;
- орієнтуватись в константах гомеостазу, їх порушеннях та корекції;
- інтерпретувати результати загальних та спеціальних методів дослідження, робити на основі цих даних узагальнення та практичні висновки;
- питання асептики та антисептики в хірургії; основні документи, які регламентують заходи з підтримання санітарно-епідеміологічного режиму хірургічних відділень;
- основи фармакотерапії (зокрема антибіотико- та гормонотерапії), основи імунології, антибіотикопротекції в хірургії;
- клінічну симптоматику основних хірургічних захворювань, особливості їх перебігу у дітей, диференційну діагностику хірургічних хвороб з суміжною (урологічною, гінекологічною, терапевтичною) патологією;

- основи фізіотерапії, курортології, лікувального масажу, фізкультури та інших параклінічних методів; основи дієтології;
- питання специфічних хірургічних інфекцій (сибірська язва, правець, тощо);
- основи післяопераційної реабілітації та положення про тимчасову стійку втрату працездатності.

Лікар дитячий-хірург повинен вміти:

- провести цілеспрямоване клінічне обстеження хворого; визначити необхідний обсяг лабораторних, рентгенологічних та інших спеціальних досліджень, організувати своєчасне їх виконання, прокоментувати їх результати;
- чітко визначити тяжкість стану хворого та обсяг проведення реанімаційних заходів;
- надати невідкладну допомогу хворим в термінальних ситуаціях (масаж серця та інші заходи для відновлення його роботи, штучне дихання, термінова трахеотомія, методи зупинки зовнішньої кровотечі, профілактика та лікування шоку, промивання шлунка при отруєннях та інші маніпуляції);
- визначити покази для госпіталізації за профілем та організувати її;
- провести диференційну діагностику захворювання у дорослих та дітей, в разі потреби організувати консультацію профільних спеціалістів;
- обґрунтувати тактику медикаментозного і оперативного лікування хворих з хірургічними захворюваннями; обґрунтувати покази до проведення операції з урахуванням стану хворого, необхідності передопераційної підготовки та методів знеболення;
- визначити групову і резусну приналежність крові, проводити проби на індивідуальну сумісність, переливати кров і кровозамінні розчини, діагностувати ускладнення та застосовувати заходи боротьби з ними;
- застосовувати принципи післяопераційного лікування хворих;
- своєчасно діагностувати і лікувати післяопераційні ускладнення.

ЛІКАР ДИТЯЧИЙ-ХІРУРГ ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ НАСТУПНИМИ МАНІПУЛЯЦІЯМИ ТА ТЕХНІКОЮ ОПЕРАЦІЙ:

- пункцією вени, вимірюванням венозного тиску, венесекцією;
- первинною хірургічною обробкою рани;
- методикою трахеотомії та трахеостомії;
- пункцією плевральної порожнини, її дрениванням;
- пункцією порожнини перикарду і серця;
- введенням шлункового зонду та зонду Блекмора;
- пункцією черевної порожнини, лапароцентезом;
- методикою екстрених лапаротомій;
- операціями при гострому апендициті, гострому холециститі, проривній виразці шлунка і дванадцятипалої кишки, защемленій грижі, гострій кишковій непрохідності, травматичному розриві селезінки, кишок та інших органів;
- накладанням гастростоми і колостоми;
- дослідженням прямої кишки: пальцевим, дзеркалом, аноскопом;
- перев'язуванням гемороїдальних вузлів;
- методикою консервативного та оперативного лікування хворих з внутрішньою кровотечею;
- методикою розкриття та дренивання абсцесів, флегмон, парапроктитів, панариціїв, карбункулів та фурункулів;
- фістулографією;
- лікуванням опікових ран та при відмороженні;
- видаленням сторонніх тіл із м'яких тканин;
- видалення доброякісних пухлин м'яких тканин, що розташовані поверхнево;
- зупинкою кровотечі при травмі магістральних судин;
- методикою паранефральної, вагосимпатичної, провідникової та інших новокаїнових анестезій;
- методикою катетеризації, надлобкової пункції сечового міхура та епіцистомії;

- методикою знеболення і тимчасової та постійної іммобілізації при переломах різної локалізації, вправлення вивихів;
- технікою проведення планових операцій при грижах, апендициті, холециститі.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ (очна частина)/

Тривалість циклу – 3 місяців (468 год).

ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ

№	Назви дисципліни	Всього	Лекції	Практика	Семінари	СРС
1	Дитяча хірургія	468	46	282	140	466
2	Медицина невідкладних станів	15				
4	Іспит					
В с ь о г о :		483	46	282	140	466

4.1. Навчально-методичний план занять лікарів-інтернів за спеціальністю ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ

Код курсу	Назви розділу	Кількість годин			
		Л	Пр	Сем	Разом
ОК 01	Вступ до спеціалізації дитячої хірургії			2	2
ОК 02	Переливання крові та її компонентів		14		14
ОК 03	Спеціальні методи дослідження в хірургії.		8		8
ОК 04	Абдомінальна хірургія.	12	64	26	102
ОК 05	Торакальна хірургія.	8	36	16	60
ОК 06	Хірургія новонароджених	6	18	20	44
ОК 07	Хірургічна патологія сечовидільної та статеві системи.	4	18	12	34
ОК 08	Колопроктологія	2	14	4	20
ОК 09	Травма	10	54	28	92
ОК 10	Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис	4	44	24	72
ОК 11	Поліклінічна хірургія		10	6	16
	Ітого	46	280	138	464
	Проміжний контроль знань			2	2
	Заключний контроль знань			2	2
	Всього	46	280	142	468

4.2.Навчальний план занять на суміжних кафедрах

Код курсу	Назва курсу	Кількість годин на суміжних кафедрах			
		Л	ПР	СЕМ	Разом
	Медицина невідкладних станів				15
Разом					15

4.2.1. Навчально-методичний план лекцій лікарів-інтернів за спеціальністю «ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ» ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Тема лекції	Годин
1.	Торакальна хірургія. Пневмоторакс. Плеврити.	2
2.	Сторонні тіла трахеї та бронхів	2

3.	Торакальна хірургія. Емпієма легень.	2
4.	Травма грудної клітки, гемоторакс.	2
5.	Абдомінальна хірургія. Гострий живіт	2
6.	Гостра непрохідність кишок. Гостра непрохідність кишок (спайкова)	2
7.	Хірургічні захворювання печінки: непаразитарні та паразитарні кісти, абсцеси, цироз і портальна гіпертензія, доброякісні пухлини	2
8.	Хірургічні захворювання селезінки: непаразитарні та паразитарні кісти, травматичні пошкодження, захворювання кровотворної системи, доброякісні пухлини	2
9.	Травма живота: закрита, відкрита, комбінована, з та без пошкодження внутрішніх органів	2
10.	Лапароскопічна хірургія у дітей	2
11.	Хвороби параректальної клітковини	2
12.	Особливості хірургії новонароджених. Тератогенез. Значення спадковості	2
13.	Вади розвитку передньої черевної стінки	2
14.	Гнійно-запальні захворювання м'яких тканин у новонароджених	2
15.	Гострі захворювання яєчок	2
16.	Пошкодження органів сечової та статеві систем	2
17.	Особливості травматології у дітей.	2
18.	Травма черепа та головного мозку. Травма хребта та спинного мозку.	2
19.	Пологова травма	2
20.	Переломи кісток верхніх і нижніх кінцівок.	2
21.	Політравма у дітей. Травматична хвороба. Принципи надання медичної допомоги постраждалим в стані травматичного шоку на етапах медичної евакуації	2
22.	Хірургічна інфекція. Гнійні захворювання кісток	2
23.	Загальна гнійна хірургічна інфекція - сепсис.	2
	Всього	46

4.2.2. Навчально-методичний план практичних занять лікарів-інтернів за спеціальністю ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Тема практичного заняття	Годин
ОК 02 Переливання крові та її компонентів.		14
1	Характеристика антигенних систем крові.	2
2	Визначення груп крові за антигенними системами АБО та Rh.	2
3	Проби на сумісність при переливанні компонентів крові.	2
4	Характеристика цільної крові, її компонентів, препаратів та кровозамінників.	2
5	Механізм лікувальної дії, показання та протипоказання при використанні різних трансфузійних та інфузійних середників.	2
6	Методи і техніка переливання компонентів крові	2
7	Реакції і ускладнення при переливанні компонентів крові	2
ОК 03 Спеціальні методи дослідження в хірургії.		8
1	Ендоскопічні методи дослідження.	2
2	Ангіографічні та ендоваскулярні методи дослідження	2
3	Променева діагностика	2
4	Ультразвукова діагностика.	2
ОК 04 Абдомінальна хірургія.		64
1.	Гострий апендицит.	4
2.	Хронічний апендицит.	2
3.	Мезаденіт.	2
4.	Гостра непрохідність кишок	2
5.	Гостра непрохідність кишок (інвагінація)	4

6.	Гостра непрохідність кишок (спайкова)	4
7.	Кишкові нориці	2
8.	Хірургічні захворювання печінки: непаразитарні та паразитарні кісти.	2
9.	Хірургічні захворювання печінки: абсцеси.	2
10.	Хірургічні захворювання печінки: цироз і портальна гіпертензія.	2
11.	Хірургічні захворювання печінки: доброякісні пухлини	2
12.	Хірургічні захворювання селезінки (непаразитарні та паразитарні кісти.)	2
13.	Хірургічні захворювання селезінки (травматичні пошкодження)	2
14.	Хірургічні захворювання селезінки (доброякісні пухлини)	2
15.	Показання і методи сегментарної резекції та спленектомії	2
16.	Грижі: пахвинні, стегові.	2
17.	Грижі: пупкові і надпупкові, білої лінії живота.	2
18.	Грижі: рідкісних локалізацій, травматичні, післяопераційні.	2
19.	Защемлена грижа (пахвинна, стегова, других локалізацій та видів)	2
20.	Сторонні тіла травного каналу, шлунково-кишкового тракту	2
21.	Травма живота: закрита, відкрита, комбінована	2
22.	Травма живота: з та без пошкодження внутрішніх органів	2
23.	Лапароскопічна хірургія при ургентній хірургічній патології	2
24.	Лапароскопічна хірургія при плановій хірургічній патології	2
25.	Ускладнення в лапароскопічній хірургії	2
26.	Показання та протипоказання до використання лапароскопічної хірургії	2
27.	Дивертикул Меккеля та його ускладнення	2
28.	Хвороби підшлункової залози (гострий панкреатит, хронічний панкреатит)	2
29.	Хвороби підшлункової залози (кісти підшлункової залози)	2
ОК 05 Торакальна хірургія.		36
1.	Деструктивна пневмонія у дітей	4
2.	Абсцес і гангрена легені	4
3.	Бронхоектатична хвороба	2
4.	Пневмоторакс.	4
5.	Сторонні тіла трахеї та бронхів	4
6.	Бронхіальні нориці	2
7.	Плеврити.	4
8.	Емпієма легень.	2
9.	Гнійні захворювання середостіння (медіастиніт, перикардит)	2
10.	Езофагіти	2
11.	Сторонні тіла та травматичні ушкодження стравоходу (опіки)	2
12.	Травма грудної клітки (гемоторакс, переломи ребер).	4
ОК 06 Хірургія новонароджених		18
1.	Пологова травми новонароджених (кефалогематома, травма ключиці, параліч Дюшена-Ерба)	2
2.	Пілоростеноз.	2
3.	Вади розвитку передньої черевної стінки (пупкова грижа, гастрошизіс, омфалоцеле)	2
4.	Інші вади розвитку передньої черевної стінки (аплазія м'язів передньої черевної стінки, вентральна грижа, вроджені кісти и нориці пупка)	2
5.	Омфаліт.	2
6.	Мастит новонародженого	2
7.	Некротичний ентероколіт .	2
8.	Некротична флегмона новонароджених .	2
9.	Перитоніт новонароджених.	2
ОК 07 Хірургічна патологія сечовидільної та статеві системи.		18
1.	Запальні захворювання органів сечової системи (неспецифічні)	2
2.	Запальні захворювання органів статеві системи (специфічні)	2

3.	Сечокам'яна хвороба	2
4.	Рідинні утвори яєчка та сім'яного канатика (сполучна та ізольована водянка оболонки яєчка, кісти сім'яного канатика).	2
5.	Хвороби крайньої плоті (фімоз, парафімоз, сінехії)	2
6.	Гострі захворювання яєчок (перекрути яєчка, тромбоз судин яєчка, травми яєчка, орхоепідіміти, перекрут придатка яєчка)	2
7.	Гостра затримка сечовипускання	2
8.	Пошкодження органів сечової та статеві системи (закриті і відкриті)	2
9.	Піосальпінгіс і пельвіоперитоніт.	2
ОК 08 Колопроктологія.		14
1.	Хвороби параректальної клітковини (гострий та хронічний парапроктит, нориці прямої кишки)	2
2.	Хвороби анального каналу (аніт, папіліт, крипти, проктит)	2
3.	Тріщини заднього проходу.	2
4.	Випадіння прямої кишки	2
5.	Сторонні тіла прямої кишки	2
6.	Неспецифічний виразковий коліт	2
7.	Хвороба Крона	2
ОК 09 Травма		54
1.	Травма черепа та головного мозку.	4
2.	Травма хребта та спинного мозку.	4
3.	Пологова травма	4
4.	Травма тазу.	4
5.	Переломи кісток верхніх кінцівок, вивихи.	4
6.	Переломи кісток нижніх кінцівок, вивихи.	4
7.	Стиснення м'яких тканин	2
8.	Рани: класифікація, діагностика	4
9.	Множинні механічні пошкодження	4
10.	Поєднанні пошкодження	4
11.	Комбіновані пошкодження	4
12.	Травматична хвороба	4
13.	Шок	2
14.	Компартмент-синдром	2
15.	Принципи надання медичної допомоги постраждалим в стані травматичного шоку на етапах медичної евакуації	4
ОК 10 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис.		44
1.	Гнійні захворювання шкіри та підшкірної клітковини (фурункул, карбункул, гідраденіт, абсцес, флегмона, бешиха, еризипелоїд).	4
2.	Гнійні захворювання кісток (гострий, активні форми остеомієліту).	4
3.	Гнійні захворювання кісток (хронічний остеомієліт).	4
4.	Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	4
5.	Гнійні захворювання суглобів та слизових сумок	2
6.	Гнійні захворювання клітковинних просторів (флегмона ший, аксиллярна флегмона, субпекторальна флегмона, глибокі субфасціальні міжм'язові флегмони кінцівок, флегмона очеревинної клітковини).	2
7.	Гнійні захворювання кінцівок, кісті та стопи	2
8.	Гнійні захворювання залозистих органів (паратит, мастит)	2
9.	Гнійні захворювання серозних порожнин (перитоніт).	4
10.	Абдомінальний сепсис	4
11.	Гнійні захворювання серозних порожнин (залишкові гнійники черевної порожнини).	4
12.	Септичний шок	4

13.	Поліорганна недостатність	4
ОК 11 Поліклінічна хірургія		10
1.	Особливості організації амбулаторно-поліклінічної хірургії	2
2.	Амбулаторні планові операції	2
3.	Ургентні операції при гнійно-запальній патології	2
4.	Ургентна допомога при розтягненнях, переломах та вивихах	2
5.	Диспансеризація хворих	2
	Всього	280

**4.2.3. Навчально-методичний план семінарських занять лікарів-інтернів
за спеціальністю ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ**

№ п/п	Тема семінару	Годин
ОК 01 Вступ до спеціалізації дитячої хірургії		2
1.	Основні етапи розвитку хірургії в Україні.	2
ОК 04 Абдомінальна хірургія.		26
1.	Гострий апендицит.	2
2.	Хронічний апендицит. Мезаденіт.	2
3.	Гостра непрохідність кишок (інвагінація)	2
4.	Гостра непрохідність кишок (спайкова)	2
5.	Кишкові нориці	2
6.	Хірургічні захворювання печінки: цироз і портальна гіпертензія, не паразитарні та паразитарні кісти, абсцеси, доброякісні пухлини.	2
7.	Хірургічні захворювання селезінки (травматичні пошкодження) Показання і методи сегментарної резекції та спленектомії	2
8.	Грижі: пахвинні, стегові, пупкові і надпупкові, білої лінії живота, рідкісних локалізацій, травматичні, післяопераційні. Защемлена грижа (пахвинна, стегова, других локалізацій та видів	2
9.	Сторонні тіла травного каналу, шлунково-кишкового тракту	2
10.	Травма живота: закрита, відкрита, комбінована, з та без пошкодження внутрішніх органів	2
11.	Лапароскопічна хірургія при ургентній та плановій хірургічній патології у дітей. Ускладнення в лапароскопічній хірургії. Показання та протипоказання до використання лапароскопічної хірургії	2
12.	Дивертикул Меккеля та його ускладнення	2
13.	Хвороби підшлункової залози (кісти підшлункової залози)	2
ОК 05 Торакальна хірургія.		16
1.	Деструктивна пневмонія у дітей	2
2.	Абсцес і гангрена легені	2
3.	Пневмоторакс.	2
4.	Сторонні тіла трахеї та бронхів	2
5.	Плеврити.	2
6.	Емпієма легень.	2
7.	Травма грудної клітки, гемоторакс.	2
8.	Сторонні тіла та травматичні ушкодження стравоходу (опіки)	2
ОК 06 Хірургія новонароджених		20
1.	Особливості хірургії новонароджених. Тератогенез. Значення спадковості.	2
2.	Пологова травма	2
3.	Вади розвитку передньої черевної стінки (гастрошизіс і омфалоцеле).	2
4.	Інші вади розвитку передньої черевної стінки (аплазія м'язів передньої черевної стінки, вентральна грижа, вроджені кісти и нориці пупка)	2
5.	Пілоростеноз.	2

6.	Омфаліт.	2
7.	Мастит новонародженого	2
8.	Некротична флегмона новонароджених .	2
9.	Некротичний ентероколіт .	2
10.	Перитоніт новонароджених.	2
ОК 07 Хірургічна патологія сечовидільної та статеві системи		12
1.	Запальні захворювання органів сечової системи (неспецифічні, специфічні)	2
2.	Сечокам'яна хвороба	2
3.	Рідинні утвори яєчка та сім'яного канатика (сполучна та ізольована водянка оболонки яєчка, кісти сім'яного канатика).	2
4.	Гострі захворювання яєчок	2
5.	Пошкодження органів статевої систем	2
6.	Запальні захворювання органів статевої систем	2
ОК 08 Колопроктологія.		4
1.	Неспецифічний виразковий коліт	2
2.	Хвороба Крона	2
ОК 09 Травма		28
1.	Пологова травма	2
2.	Травма черепа та головного мозку.	2
3.	Травма хребта та спинного мозку.	2
4.	Травма тазу.	2
5.	Переломи кісток верхніх кінцівок, вивихи.	2
6.	Переломи кісток нижніх кінцівок, вивихи.	2
7.	Стиснення м'яких тканин	2
8.	Рани: класифікація, діагностика	2
9.	Множинні механічні травми	2
10.	Поєднанні пошкодження	2
11.	Комбіновані пошкодження	2
12.	Травматична хвороба	2
13.	Політравма	2
14.	Принципи надання медичної допомоги постраждалим на етапах медичної евакуації	2
ОК 10 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис		24
1.	Гнійні захворювання шкіри та підшкірної клітковини (фурункул, карбункул, гідраденіт, абсцес, флегмона, бешиха, еризипелюїд).	2
2.	Гнійні захворювання кісток (гострий, активні форми остеомієліту).	2
3.	Гнійні захворювання кісток (хронічний остеомієліт).	2
4.	Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	2
5.	Гнійні захворювання суглобів та слизових сумок	2
6.	Гнійні захворювання клітковинних просторів (глибокі субфасціальні міжм'язові флегмони кінцівок).	2
7.	Гнійні захворювання кінцівок, кісті та стопи	2
8.	Загальна гнійна хірургічна інфекція - SIRS.	2
9.	Загальна гнійна хірургічна інфекція - сепсис.	2
10.	Абдомінальний сепсис	2
11.	Септичний шок	2
12.	Поліорганна недостатність	2
ОК 11 Поліклінічна хірургія		6
1.	Особливості організації амбулаторно-поліклінічної хірургії	2
2.	Ургентні операції при гнійно-запальній патології	2
3.	Диспансеризація хворих	2
Всього		138

	Проміжний контроль знань	2
	Заключний контроль знань	2
	Разом	142

ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ

№	Назва програми	Обсяг програми (годин)
1	<p style="text-align: center;">Медицина невідкладних станів</p> <p>Мета: набуття навичок дій у ситуаціях, що загрожують життю дітей.</p> <p>Обсяг теоретичних знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> знання основних лікарських засобів, які застосовуються у випадках безпосередньої загрози життю (вид ліків, спосіб їх прийому, дози); отримання основної інформації про медичне обладнання, яке використовується у випадках загрози життю, респіратор та його роботу, інструменти, що супроводжують рятувальні заходи, вміння зчитувати та інтерпретувати основні дані моніторингу життєдіяльності; набуття загальної орієнтації у фармакологічному лікуванні, спостереження за основними елементами стану окремих органів; удосконалення навичок співпраці спеціалістів багатьох галузей у пацієнтів, які потребують такої співпраці: планування оглядів, консультацій, оптимальна послідовність процедур. <p>Обсяг практичних навичок: участь у реанімаційних, реабілітаційних та інших невідкладних рятувальних процедурах, які відбуватимуться під час стажування, проведення серцево-легеневої та мозкової реанімації</p>	15
2	<p style="text-align: center;">Спеціальний курс у відділенні невідкладної допомоги лікарні (ВНД) або у приймальному відділенні (ПВ)</p> <p>Мета стажування: ознайомлення з діяльністю ВНД (або ПВ у лікарнях без ВНД).</p> <p>Обсяг теоретичних знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> основи організації роботи у ВНД або ПВ; правила медичного сортування у ВНД або ПВ; принципи швидкої діагностики у ВНД або ПВ при невідкладних хірургічних захворюваннях і травмах. 	40
3	<p>Обсяг практичних навичок:</p> <ol style="list-style-type: none"> процедури, що проводяться в ВНД або ПВ (периферична та центральна внутрішньовенна пункція, інтубація, ПХО рани, перев'язки, іммобілізація, забір крові для аналізів); виконання та інтерпретація візуалізаційних тестів, що проводяться в рамках ВНД або ПВ (УЗД, рентген, комп'ютерна томографія); здатність планувати діагностичний та лікувальний процес для хірургічного пацієнта в рамках ВНД або ПВ. 	

**V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ (очна частина)**

Тривалість циклу – 4 місяців (250 год).

ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ

№	Назви дисципліни	Всього	Лекції	Практика	Семінари	СРС
1	Дитяча хірургія	248	0	178	70	374
4	Іспит	2				
	В с ь о г о :	250	0	178	70	374

**5.1. Навчально-методичний план практичних занять лікарів-інтернів
за спеціальністю ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ
ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ**

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 04 Абдомінальна хірургія.		28
1	Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки. Ускладнення виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки	4
2	Інші захворювання шлунку (гостре розширення шлунку, заворот та опущення шлунка)	4
3	Операції на шлунку і дванадцятипалій кишці	4
4	Поліпи стравоходу та шлунково-кишкового тракту, анального каналу. Пухлини і кісти кишечника	4
5	Вади розвитку жовчних ходів	4
6	Подвоєння травного тракту	4
7	Синдром Пайєра	4
ОК 05 Торакальна хірургія.		18
1	Ахалазія кардії. Халазія кардії	2
2	Діафрагмальні грижі	2
3	Вади розвитку – ларинго та трахеомаліяція, бронхомаліяція	2
4	Агенезія, аплазія легені. Гіпоплазія легені, полікістоз. Мікрокістозна легеня. Додаткова легеня. Трахеобронхомегалія	2
5	Стенози трахеї та бронхів	2
6	Дивертикули трахеї та бронхів	2
7	Стравохідно-бронхіальна норича	2
8	Сепарація і транспозиція бронхів	2
9	Вроджені кісти легень. Бронхолегеневі кісти	2
ОК 06 Хірургія новонароджених		28
1	Вади розвитку стравоходу	2
2	Вади розвитку діафрагми	4
3	Вади розвитку шлунку	2
4	Вади розвитку 12палої кишки. Аберантні судини	4
5	Природжена кишкова непрохідність (висока та низька)	4
6	Вади розвитку та захворювання аноректальної ділянки	4
7	Гостра форма хвороби Гіршпрунга.	4
8	Синдром Ледда	4
ОК 07 Хірургічна патологія сечовидільної та статеві системи		30
1	Аномалії розвитку нирок, сечових шляхів	6
2	Аномалії розвитку статевих органів	4
3	Гідронефроз	6

4	Патологія урахуса	4
5	Недуги яєчників (розрив, перекут кіст, апоплексія)	6
6	Вади розвитку яєчок	4
ОК 08 Колопроктологія.		20
1	Епітеліальні куприкові ходи	4
2	Дермоїдні кісти та тератоїдні пухлини промежини та параректальних просторів	4
3	Доліхосигма, доліхоколон. Мегаректум	4
4	Недостатність сфінктерного апарату прямої кишки	4
5	Геморой у дітей	4
ОК 09 Травма		24
1	Дегенеративно-дистрофічні хвороби хребта та суглобів (асептичний некроз, остеоартроз)	2
2	Вроджені деформації хребта, кісток та суглобів	4
3	Вроджена м'язова кривошія	2
4	Вроджена м'язова клишоногість	2
5	Вроджена дисплазія сполучної тканини	2
6	Вроджений вивих стегна	4
7	Постава та її порушення	2
8	Сколіотична хвороба	4
9	Кіфотична деформація хребта	2
ОК 10 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис		6
1	Хірургічна інфекція. Неклостридіальна анаеробна інфекція	4
2	Специфічна анаеробна інфекція	2
ОК 12 Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в дитячій хірургії		6
1	Основні методи реанімації та інтенсивної терапії (інтубація трахеї, трахеостомія, штучна вентиляція легень, непрямий і прямий масаж серця, дефібриляція серця, пункція серця).	2
2	Інфузійна-трансфузійна терапія в дитячій хірургії (передопераційний період, під час загальної анестезії)	2
3	Інфузійна-трансфузійна терапія в дитячій хірургії (післяопераційний період)	2
ОК 13 Судинна хірургія		6
1	Судинні аномалії	2
2	Судинні пухлини	2
3	Судинні мальформації	2
ОК 14 Онкологія		12
1	Особливості онкології дитячого віку	2
2	Пухлини органів грудної порожнини (легенів, бронхів, стравоходу, середостіння)	2
3	Рак печінки і жовчних шляхів	2
4	Пухлини сечовидільної системи.	2
5	Пухлини статевих органів.	2
6	Пухлини м'яких тканин, шкіри, кісток	2
Всього		178

**5.2. Навчально-методичний план семінарських занять лікарів-інтернів
за спеціальністю ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ (очна частина)**

ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 04 Абдомінальна хірургія		10
1	Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки. Ускладнення виразкової	2

	хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки. Інші захворювання шлунку (гостре розширення шлунку, заворот та опущення шлунка). Операції на шлунку і дванадцятипалій кишці	
2	Поліпи стравоходу та шлунково-кишкового тракту, анального каналу. Пухлини і кісти кишечника	2
3	Вади розвитку жовчних ходів	2
4	Подвоєння травного тракту	2
5	Синдром Пайєра	2
ОК 05 Торакальна хірургія.		8
1	Аномалії, зумовлені комбінованим порушенням структур, що утворюють легені	2
2	Аномалії, зумовлені комбінованим порушенням розвитку бронхоепітеліального розгалуження	2
3	Агенезія, аплазія легені. Гіпоплазія легені, полікістоз. Вроджені кісти легень	2
4	Стенози трахеї та бронхів. Стравохідно-бронхіальна норичя	2
ОК 06 Хірургія новонароджених		14
1	Дермоїдні кісти та тератоми	2
2	Вади розвитку черепа та мозку	2
3	Вади розвитку стравоходу. Вади розвитку діафрагми	2
4	Вади розвитку шлунку. Вади розвитку 12палої кишки. Аберантні судини. Синдром Ледда	2
5	Природжена кишкова непрохідність (висока та низька)	2
6	Вади розвитку та захворювання аноректальної ділянки	2
7	Гостра форма хвороби Гіршпрунга.	2
ОК 07 Хірургічна патологія сечовидільної та статеві системи		10
1	Аномалії розвитку нирок, сечових шляхів	2
2	Аномалії розвитку статевих органів	2
3	Гідронефроз. Патологія урахуса	2
4	Недуги яєчників (розрив, перекут кіст, апоплексія)	2
5	Вади розвитку яєчок	2
ОК 08 Колопроктологія.		6
1	Епітеліальні куприкові ходи	2
2	Доліхосигма, доліхоколон. Мегаректум	2
3	Недостатність сфінктерного апарату прямої кишки	2
ОК 09 Травма		8
1	Дегенеративно-дистрофічні хвороби хребта та суглобів (асептичний некроз, остеоартроз)	2
2	Вроджені деформації хребта, кісток та суглобів. Вроджена м'язова клишоногість. Вроджена м'язова кривошія	2
3	Вроджений вивих стегна	2
4	Постава та її порушення. Сколіотична хвороба, кіфотична деформація хребта	2
ОК 10 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис		2
1	Неклостридіальна анаеробна інфекція. Специфічна анаеробна інфекція	2
ОК 12 Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія в дитячій хірургії.		2
1	Основні методи реанімації та інтенсивної терапії (інтубація трахеї, пункція та катетеризація трахеї, трахеотомія, штучна вентиляція легень, непрямий і прямий масаж серця, дефібриляція серця, пункція серця, катетеризація центральних та периферичних вен).	2
ОК 13 Судинна хірургія		2
1	Судинні аномалії, пухлини, мальформації	2
ОК 14 Онкологія.		8
1	Пухлини органів грудної порожнини (легенів, бронхів, стравоходу, середостіння)	2

2	Рак печінки і жовчних шляхів	2
3	Пухлини сечовидільної системи. Пухлини статевих органів	2
4	Пухлини м'яких тканин, шкіри, кісток	2
	Іспит	2
	Всього	72

VI. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПЛАН ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ (очна частина)

Тривалість циклу – 2 місяців (312 год).

ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ

№	Назви дисципліни	Всього	Лекції	Практика	Семінари	СРС
1	Дитяча хірургія	310	0	46	22	242
4	Іспит	2			2	
	Всього:	312	0	46	24	242

6.1. Навчально-методичний план практичних занять лікарів-інтернів за спеціальністю ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ (очна частина)

ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 05 Торакальна хірургія.		8
1	Легенева кровотеча.	2
2	Пухлини і кісти середостіння.	2
3	Дивертикули (стравоходу, трахеї та бронхів).	2
4	Дермоїдні кісти; тератоми; муковісцидоз	2
ОК 06 Хірургія новонароджених		4
1	Незарощення верхньої губи і піднебення (макростомія, колобома, ранула, синдром П'єра-Робена).	2
2	Вади розвитку легень (агенезія та аплазія, лобарна емфізема).	2
ОК 08 Колопроктологія.		6
1	Хвороба Гіршпрунга.	2
2	Поліпи прямої кишки. Стрикттури прямої кишки.	2
3	Доброякісні пухлини ободової та прямої кишки.	2
ОК 09 Травма		8
1	Набуті та вроджені захворювання опорно-рухового апарату. Гетеротопічні осифікації, остеохондропатії	2
2	Специфічні інфекційні ураження скелету	2
3	Системні захворювання скелету	2
4	Вади розвитку та хвороби грудної клітки. Лійкоподібна деформація. Кильоподібна деформація. Комбіновані деформації. Аномалії та хвороби ребер. Аномалії кількості ребер.	2
ОК 10 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис.		4
1	Госпітальна інфекція та методи її профілактики. Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	2
2	Проблеми ВІЛ-інфекції в хірургії.	2
ОК 11 Поліклінічна хірургія.		4
1	Лікувальна робота. Первинна хірургічна обробка ран.	2
2	Ортопедична допомога при вроджених вивихах та клишоногості – етапне	2

	гіпсування.	
ОК 14 Онкологія.		8
1	Організація онкологічної допомоги дитячому населенню. Основи теоретичної і клінічної онкології. Принципи діагностики раку різних локалізацій. Система TNM	2
2	Принципи лікування злоякісних пухлин.	2
3	Пухлини органів грудної порожнини (рак легенів, бронхів, стравоходу, пухлини середостіння).	2
4	Рак шлунку. Рак ободової кишки. Рак прямої кишки. Рак підшлункової залози.	2
ОК 15 Ендокринна хірургія.		4
1	Вади розвитку та хвороби наднирників (феохромочитома, пухлини надниркових залоз). Вади розвитку та хвороби вилочкової залози (тимомегалії, тімоми).	2
2	Вади розвитку та хвороби щитоподібної та паращитовидних залоз (пухлини доброякісні та злоякісні, гінекомастія).	2
Всього		46

**6.2. Навчально-методичний план семінарських занять лікарів-інтернів
за спеціальністю ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ (очна частина)**

ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 05 Торакальна хірургія.		2
1	Легенева кровотеча. Пухлини і кісти середостіння. Міастенія як хірургічна проблема.	2
ОК 06 Хірургія новонароджених		4
1	Сучасні методи діагностики вроджених вад розвитку. Медицина плода.	2
2	Незарощення верхньої губи і піднебення (макростомія, колобома, ранула, синдром П'єра-Робена). Вади розвитку легень	2
ОК 08 Колопроктологія.		2
1	Хвороба Гіршпрунга. Доброякісні пухлини ободової та прямої кишки. Поліпи прямої кишки	2
ОК 09 Травма		2
1	Набуті та вроджені захворювання опорно-рухового апарату (гетеротопічні осифікації, остеохондропатії, специфічні інфекційні ураження, системні запальні захворювання, вроджені та набуті деформації). Вади розвитку та хвороби грудної клітки. Відновна терапія та реабілітація.	2
ОК 10 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис.		2
1	Збудники гнійної хірургічної інфекції і умови її розвитку. Біологічні та клінічні аспекти гнійних ран. Госпітальна інфекція та методи її профілактики. Проблеми ВІЛ-інфекції в хірургії.	2
ОК 11 Поліклінічна хірургія.		2
1	Лікувальна робота. Первинна хірургічна обробка ран. Профілактичні щеплення проти правця, сказу та інші.	2
ОК 14 Онкологія.		2
1	Принципи лікування злоякісних пухлин. Принципи комбінованого лікування.	2
ОК 15 Ендокринна хірургія.		2
1	Вади розвитку та хвороби наднирників. Вади розвитку та хвороби вилочкової залози. Вади розвитку та хвороби щитоподібної та паращитовидних залоз	2
ОК 16 Вроджені вади серця		2

1	Вроджені вади серця	2
ОК 17 Інноваційні діагностичні та лікувальні технології в дитячій хірургії.		2
1	Інноваційні технології розділення тканин в дитячій хірургії. Скальпелі (звичайний, Аргоновий, ультразвуковий, гідроструменевий). Інноваційні електрозварювальні технології в дитячій хірургії.	2
	Іспит	2
	Всього	24

VII. ЗМІСТ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

7.1. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ ТА ВМІНЬ, якими повинен володіти лікар-інтерн зі спеціальності «Дитяча хірургія»

№ п/п	Назва маніпуляцій	Ступінь оволодіння
1.	Пункція та катетеризація вени (периферичної та центральної)	С
2.	Венесекція.	С
3.	Переливання крові та її замінників.	С
4.	ПХО рани	С
5.	Визначення венозного тиску.	С
6.	Визначення тривалості кровотечі та часу згортання крові.	С
7.	Визначення об'єму або дефіциту циркулюючої крові.	С
8.	Місцеве знеболення.	С
9.	Пальцеве дослідження прямої кишки.	С
10.	Бімануальне дослідження	С
11.	Зондування, промивання шлунка, аспірація шлункового вмісту	С
12.	Дренування плевральної порожнини за Моналді	В
13.	Дренування плевральної порожнини за Бюлау	В
14.	Введення зонда Блекмора.	С
15.	Сифонна клізма.	С
16.	Очисна клізма.	С
17.	Паранефральна блокада.	В
18.	Доуденальне зондування.	В
19.	Взяття шлункового соку для дослідження шлункової секреції.	С
20.	Ph-метрія шлункового вмісту (в шлунку)	В
21.	Зондове годування хворих.	В
22.	Визначення стану клапанового апарату магістральних вен.	В
23.	Лапароцентез і дренування черевної порожнини	В
ОК 12 Анестезіолого-реанімаційні заходи.		
24.	Перидуральна анестезія.	А
25.	Інтубація трахеї.	С
26.	Звільнення дихальних шляхів. Штучне дихання.	С
27.	Допоміжне дихання. Штучна вентиляція легень.	В
28.	Закритий масаж серця.	С
28.	Трахеостомія (відпрацювання операції на трупах).	С
29.	Трахеотомія	С
30.	Пункція трахеї і мікроіригація бронхіального дерева.	С
31.	Гемосорбція.	А
ОК 07 Урологічне відділення.		

31.	Катетеризація та промивання сечового міхура.	С
32.	Цистоскопія.	В
33.	Новокаїнова блокада сім'яного канатика.	С
34.	Катетеризація сечоводів.	А
ОК 07 Гінекологічне відділення		
35.	Ректоабдомінальне бімануальне та вагінальне обстеження	В
36.	Пункція заднього склепіння піхви.	В
ОК 14 Онкологічний центр		
37.	Пункційна біопсія пухлин	В
38.	Мамографія	А
ОК 09 Травматологічне і нейрохірургічне відділення		
39.	Спинномозкова пункція	В
40.	Вправлення вивихів плеча і стегна	С
41.	Репозиція кісткових уламків при нескладних переломах кісток кінцівок	В
42.	Гіпсова іммобілізація при переломах кісток	С
43.	Накладання скелетного витяжіння	В
44.	Пункція колінного суглобу	В
ОК 11 Поліклініка		
45.	Місцеве знеболення при гнійних захворюваннях м'яких тканин	С
46.	Пункція та розтин абсцесів.	С
ОК 03 Рентгенологічний кабінет		
47.	Рентгеноскопія та рентгенографія грудної клітки	А
48.	Оглядова рентгеноскопія органів черевної порожнини	В
49.	Рентгеноскопія шлунково-кишкового тракту	А
50.	Іригоскопія та іригографія	А
51.	Екскреторна урографія	В
52.	Холецисто-холангіографія	В
53.	Ретроградна урографія	В
54.	Флебографія	А
55.	Фістулографія та фістулоскопія	В
56.	Радіоізотопна діагностика захворювань печінки, підшлункової та щитовидної залоз.	А
57.	УЗД органів черевної порожнини та заочеревинного простору	А
58.	Комп'ютерне обстеження органів черевної порожнини, зачеревного простору та тазу	А
ОК 02 Клінічна лабораторія		
59.	Визначення групи крові	С
60.	Визначення резус фактору	С
61.	Визначення групової сумісності та за резус фактором	С
ОК 03 Кабінет ендоскопії і функціональної діагностики		
62.	Фіброгастродуоденоскопія	В
63.	Аноскопія	С
64.	Ректороманоскопія	В
65.	Фіброколоноскопія	А
66.	Осцилографія	В
67.	Реовазографія	В
68.	Капіляроскопія.	В

Примітка: ступінь оволодіння:

А **ознайомлений** (бачив та спостерігав за проведенням маніпуляції)

- В **засвоїв** (асистував в якості помічника та асистента)
 С **оволодів** (самостійно виконав маніпуляцію чи обстеження)

**7.2. ПЕРЕЛІК ОПЕРАТИВНИХ ВТРУЧАНЬ,
 якими повинен оволодіти лікар-інтерн зі спеціальності «Дитяча хірургія»**

№ за/п	Назва втручання	Ступінь оволодіння
ОК 04 Хірургічне відділення		
1.	Класична апендектомія	С
2.	Ретроградна апендектомія	В
3.	Розкриття та дронування періапендикулярного абсцесу та інших абсцесів черевної порожнини	В
4.	Ушивання перфоративної виразки шлунка і 12-палої кишки	С
5.	Пілоропластика по Фреде-Рамшtedту	В
6.	Гастро-, дуоденотомія, прошивання кровоточивої судини виразки.	В
7.	Операції при защемлених грижах	С
8.	Ентеростомія	В
9.	Резекція кишки та формування анастомозу кінець-в-кінець	В
10.	Резекція кишки та формування анастомозу кінець-в-бік	В
11.	Резекція кишки та формування анастомозу бік-в-бік	В
12.	Гастротомія. Прошивання варикозно - розширених вен стравоходу та шлунку	А
13.	Зовнішня цеко -, трансверзо-, сигмостомія. Апендикостомія	В
14.	Декомпресійна інтубація кишечника	В
15.	Роз'єднання зрощень при злуковій кишковій непрохідності	В
16.	Лапаротомія при перитонітах, дронування черевної порожнини	В
17.	Розкриття міжпетельових абсцесів	В
18.	Розкриття абсцесу Дугласового простору	В
19.	Розкриття піддіафрагмального абсцесу	В
20.	Серединна лапаротомія	В
21.	Операція Касаї	А
22.	Холедохотомія і холедохостомія	В
23.	Видалення поліпів прямої кишки	В
24.	Дуоденотомія, папілотомія, папілопластика	А
25.	Дронування сальникової сумки при панкреатитах	В
26.	Секвестректомія, резекція підшлункової залози	В
27.	Дронування заочеревинного простору	В
28.	Операція при кістах підшлункової залози: марсупілізація, внутрішнє дронування, висічення кісти.	А
29.	Інтубація трахеї	С
30.	Видалення сторонніх тіл дихальних шляхів	С
31.	Селективна проксимальна ваготомія	А
32.	Операції при пупкових грижах	С
33.	Операції при грижах білої лінії живота	С
34.	Операції при пахвинних грижах	С
35.	Операції при стегнових грижах	В
36.	Операції при післяопераційних грижах	В
37.	Операції при водянках яєчка і сім'яного канатику	В
38.	Операції при варикозному поширенні вен сім'яного канатику	В
39.	Лобектомії	А
40.	Низведення яєчка за Петривальським	В
41.	Circumcizio	С

42.	Операції при випадіннях прямої кишки	В
43.	Операція Дюамеля	А
44.	Операції сфінктеромієктомій за Лінном, за Свенсоном	А
45.	Операція промежнинної проктопластики за Пена	А
46.	Операція Свенсона	А
47.	Операція Соаве-Болея	А
48.	Первинна хірургічна обробка опіків	В
49.	Пересадка шкіри	В
50.	Операції при пневмотораксі, гемопневмотораксі	В
51.	Операції при проникаючих травмах грудної клітки	В
52.	Торакотомія	В
53.	Спленектомія	В
54.	Зашивання рани печінки	В
55.	Зашивання пошкоджень кишок	В
ОК 07 Урологічне відділення		
56.	Ушивання ран яєчка та калитки	В
57.	Операція при парафімозі та фімозі	В
58.	Видалення гідатиди яєчка	В
59.	Дисторсія яєчка при перекрутах	В
60.	Зашивання ран сечового міхура	В
61.	Розкриття паранефриту.	В
62.	Нефректомія	В
ОК 07 Гінекологічне відділення		
63.	Ушивання апоплексії яєчника	В
64.	Видалення труби при позаматковій вагітності	В
65.	Видалення кисти яєчника	С
66.	Клиновидна резекція яєчника	С
ОК 14 Онкологічний центр		
67.	Операції при мастопатіях і доброякісних пухлинах молочної залози	В
68.	Секторальна резекція молочної залози	В
69.	Радіальна мастектомія при раку молочної залози	А
70.	Резекція шлунка при раку	А
71.	Проксимальна резекція шлунка	А
72.	Гастректомія	А
73.	Гастротомія	С
74.	Гастроентеростомія	В
75.	Правобічна і лівобічна геміколектомія.	А
76.	Резекція поперечно-ободової кишки.	А
77.	Резекція сигмовидної кишки	А
78.	Резекції кістки кістки	А
79.	Ампутації кінцівок	В
ОК 09 Травматологічне і нейрохірургічне відділення		
80.	Первинна хірургічна обробка ран м'яких тканин	С
81.	Трепанція черепа	А
82.	Первинна хірургічна обробка проникаючих ран черепа	А
83.	Ламінектомія	А
84.	Остеосинтез при переломах кісток	А
85.	Первинна хірургічна обробка відкритих переломів кісток	В

86.	Секвестректомія	В
87.	Операції при бурситах	В
ОК 11 Поліклініка		
88.	Операції при фурункулах, карбункулах, гідраденітах	С
89.	Операції при врослому нігті	С
90.	Розкриття абсцесів підшкірної клітковини	С
91.	Операції при підшкірному, шкірному панариції, пароніхії	С
92.	Операції при сухожильному і кістковому панариціях	В
93.	Розкриття гнійників кисті	В
94.	Видалення доброякісних пухлин м'яких тканин (атером, ліпом, фібром, гігром).	С
95.	Видалення сторонніх тіл з м'яких тканин.	С

Примітка: ступінь оволодіння:

- А - **бачив**, спостерігав за проведенням операції (ознайомлений)
- В - **асистував** в якості другого та першого асистента (засвоїв)
- С - **оперував** самостійно (оволодів)

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення ситуаційних задач, відпрацювання навичок, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених станів та захворювань.

Семінарські заняття: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне опанування алгоритмів спілкування з хворою дитиною та її батьками.

IX. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: тестування за типом Крок-3, усний іспит.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
 2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної, впевнено демонструє практичні навички, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні клінічної задачі, демонструє практичні навички з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні клінічної задачі, не демонструє практичні навички.

Здобувач допускається до іспиту за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів і склав тестовий контроль за тестами «Крок-3» не менш ніж на 90 % (50 завдань).

Тестовий контроль проводиться в Навчально-виробничому комплексі інноваційних технологій навчання, інформатизації та безперервної освіти ОНМедУ напередодні іспиту.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на іспиті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно	Здобувач освіти правильно, точно і повно виконав всі завдання екзаменаційного білету, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань.
Добре	Здобувач освіти достатньо повно виконав всі завдання екзаменаційного білету, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор. Без суттєвих помилок відповідав на всі поставлені питання, повно обґрунтовував свою точку зору. Допустив незначні похибки в алгоритмі та техніці виконання навички, виправлені за вказівкою викладача.
Задовільно	Здобувач освіти у неповному обсязі виконав всі завдання екзаменаційного білету, відповіді на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки.
Незадовільно	Здобувач освіти не виконав завдання екзаменаційного білету, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання екзаменаторів. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок.

Х. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ПРИМІРНА ПРОГРАМА, РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА, ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію від 22 червня 2021 року № 1254.
2. Європейські стандарти післядипломної підготовки медичних фахівців.
3. офіційний веб-портал Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>);
4. веб-портал Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua/>);
5. офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України (<http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>);
6. сайт Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (<http://komzdrav.rada.gov.ua>);
7. сайт Національна академія медичних наук України (<http://www.amnu.gov.ua/index.php>); сайт AskReform (<http://askreform.com>);
8. офіційний сайт Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (<http://nmu.ua>).

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку: навчально- методичний посібник. Видання друге, доповнене та перероблене / за заг. ред. проф. В.А. Дігтяра, проф. В.І. Сушка. – Дніпро: Герда, 2018. – 248 с.
2. Дитяча хірургія. Навчальний посібник. Частина 1. За редакцією. Толстанова О. К., Рибальченка В. Ф., Данилова О. А. та ін. Житомир «ПОЛІССЯ». 2016. –120 с.
3. Дитяча хірургія. Навчальний посібник. Частина 2. За редакцією. Толстанова О. К., Рибальченка В. Ф., Данилова О. А. та ін. Житомир «ПОЛІССЯ». 2016. – 370 с.
4. Дитяча хірургія: навч.-метод. пос.// за ред. В.А. Дігтяра. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 338 с.
5. Дитяча хірургія. Навчальний посібник / за ред. О. О. Лосєва / Одеса : ОНМедУ, 2011. – 224 с.
6. Вікові аспекти гострого апендициту у дітей та ключ до його розпізнавання. Навчальний посібник. 2019. 260 с. За редакцією: Боднар Б.М., Рибальченко В.Ф., Боднар О.Б., Мельниченко М.Г. та інші. Видав. ISBN 978-966-697-828-1
7. Збірник наукових праць. Актуальні питання лікування дітей з хірургічною патологією. За ред. Данилова О. А., Толстанова О. К., Рибальченка В. Ф., Русака П. С. – Київ. – 2012. – 208 с.
8. Історія хірургії дитячого віку України. Навчальний посібник / Гриф МОЗ України / за ред. О. К. Толстанова, Ю. В. Вороненко, В. Ф. Рибальченко / Тернопіль : ТДМУ, 2012. – 432 с.
9. Кривченя Д. Ю., Лисак С. В., Плотніков О. М. Хірургічні захворювання у дітей. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 256 с.
10. Кривченя Д. Ю., Руденко Є. О. Вади розвитку дихальної системи. Атлас. Навч. посібник. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 192 с.
11. Навчально-методичний посібник «Основи діагностики, лікування та реабілітації вад розвитку опорно-рухового апарату в дітей» /за ред. А.Ф. Левицького., І.М.Бензар - Тернопіль: НМУ, 2019.-220с.
12. Переяслов А.А. Мальротация кишечника у детей: від ембріогенезу до наслідків/ Переяслов А.А., Рибальченко В.Ф., Лосєв О.О. – К.: ПП «ІНПОЛ ЛТМ», 2019. -226с.
13. Погорілий В.В. Дитяча хірургія. Част.1/ під заг. ред. В.В. Погорілого, О.Г. Якименко, В.С. Коноплицького, В.А. Навроцького. – ПП “ТД Едельвейс і К”. Вінниця. – 2016. – 352с.
14. Погорілий В.В. Дитяча хірургія: метод. реком., част.2 / В.В. Погорілий, Н.Г. Пшук, О.Г. Якименко, В.А. Навроцький. – ПП “ТД Едельвейс і К”. – Вінниця. -2016. -351с.
15. Політравма у дітей : навч.-метод.посіб. /І.М. Бензар, В.Є. Бліхар, Б.М. Боднар, за ред. А.Ф. Левицького. – Укрмедкнига. – Тернопіль. – 2014. -200 с.
16. Порушення випорожнень у дітей. Закрепи та енкопрез. За ред. Рибальченка В. Ф., Бережного В. В., Коноплицького В. С. та ін. – К.: ТОВ «ВІТ-А-ПОЛ», 2018. – 494 с.
17. Русак П.С. Вади розвитку черевної стінки у дітей / П.С. Русак, В.С. Коноплицький, О.Д. Фофанов. – Житомир: «Полісся», 2020. – 148 с.
18. Синдром закрепів у дітей. Навчальний посібник. За редакцією Рибальченка В. Ф., Бережного В. В., Русака П. С., Грони В. М. та ін. –К.: ТОВ «ВІТ-А-ПОЛ», 2015. – 234 с.
19. Синдром зригувань і блювання у дітей. Навчальний посібник. За редакцією Бережного В. В., Рибальченка В. Ф. та ін. – Хмельницький: ФОП Сторожук О. В. – 2017. – 272 с.
20. Сілка Ю.В. Медична ембріологія з основами тератології/ Сілка Ю.В., Веропотвелян М.П., Данкович Н.О.- Вінниця: Нова Книга, 2019. – 208с.
21. Хірургія дитячого віку / За ред. Сушка В. І., Кривчені Д. Ю. Данилова О. А. та співав. // К. Здоров'я. – 2010. – 954 с.
22. Хронічний колостаз у дітей (хірургічний погляд на проблему). За редакцією Боднаря О. Б., Джама О. П., Притули В. П. та ін. – Чернівці: БДМУ, 2016. – 199 с.
23. An Illustrated Guide to Pediatric Surgery. Authors: Al-Salem, Ahmed H. – 2014. – 440 p.
24. Caring for Surgical Patients (Study Guide for Students of Higher Educational Medical Institutions) // Edited by Professor V.A. Dihtyar – Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2020. – 96 p.
25. Caring for Surgical Patients (Study Guide for Students of Higher Educational Medical Institutions) //

Edited by Professor V.A. Dihtyar – Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2020. – 96 p.

26. Fundamentals of Pediatric Surgery. Second Edition. Editors: Mattei, P. Nichol, P. F. Rollins, Muratore C. S. – 2011. – 480 p.
27. Holschneider A.M. Hirschprung's disease and allied disorders / A.M. Holschneider, P. Puri. - Springer, Berlin. 2008. – 414 p.
28. Hutson J.M., Spencer W. Beasley The Surgical Examination of Children, 2nd edition // Springer, Berlin, Heidelberg. 2013, 310 p.
29. Jeffrey J.F., Lanzkowsky L.Ph. Lanzkowsky's manual of pediatric hematology and oncology, 6th ed., Elsevier. 2016, 788 p.
30. Jeffrey R.W., Kay H. M. Pediatric Gastrointestinal and Liver Disease, 5th edition // Elsevier. 2015, 1216 p.
31. Lima M. Pediatric Digestive Surgery. Springer, 2017 – 444p.
32. Mattei P. Fundamentals of Pediatric surgery / Springer, New York. 2017, 935 p.
33. Pediatric surgery – 7th edition / editor in chief A.G. Coran; associate editors, N.S. Adzick, A.A. Caldamone, T.M. Crummel et al., Philadelphia, 2013 – P. 1231- 1235, 1255-1264.
34. Pediatric Surgery [7th Edition] George W. Holcomb III, Ashcraft's/ - Saunders, 2020. -1316p.
35. Pediatric Surgery Emmanuel / A. Ameh Stephen W. Bickler Kokila Lakhoo Benedict C. Nwomeh Dan Poenaru. - Springer, Cham, 2020.- 398 p.
36. Pediatric surgery: diagnosis and treatment. Responsibility Christopher P. Coppola, Alfred P. Kennedy, Jr., Ronald J. Scorpio, editors. Publication Cham: Springer, 2014. – 482 p.
37. Pediatric surgery: in Greenfields Surgery Scientific Principles & Practice, 6th edition, 2017.
38. Pediatric Surgery: textbook / V.A. Dihtyar, V.I. Sushko, D.Yu. Kryvchenia et al.; – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2019. – 368 p.
39. Pena A. Surgical treatment of colorectal problems in children / A. Pena, A. Bischoff. - Springer, New York. 2015. – 497 p.
40. Pols H.A.P. Anorectal malformations / H.A.P. Pols. - Desiree van den Hondel, 2015. – 213 p.
41. Puri P. Pediatric Surgery General Principles and Newborn Surgery/ Prem Puri, ed. Springer, 2020.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Боднар О.Б. Хронічний колостаз у дітей (хірургічний погляд на проблему) // О.Б. Боднар, О.П. Джам, В.П. Притула [та ін.]. – Чернівці: БДМУ, 2016. – 199 с.
2. Бензар І. Судинні аномалії у дітей / І. Бензар, А. Левицький, В. Бліхар. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – 360 с.
3. Васильчишина А.В. Перинатальна анатомія сідничної ділянки / А.В. Васильчишина, Т.В. Хмара, Я.М. Васильчишина. – Чернівці: Медуніверситет, 2017, - 220 с.
4. Гойда Н.Г., Добрянський Д.О., Знаменська Т.К. Уніфікований клінічний протокол "Початкова, реанімаційна і післяреанімаційна допомога новонародженим в Україні". Київ. 2014, 18 с.
5. Клиническое обследование ребенка / А.В. Катилов, Д.В. Дмитриев, Е.Ю. Дмитриева, С.Ю. Макаров. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 560 с
6. Коноплицький В.С. Апендицит у дітей: вікові особливості клінічних проявів та епонімічна симптоматика / В.С. Коноплицький, В.В. Погорілий, О.Г. Якименко, О.О. Фомін. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». – 2020. – 112 с.
7. Ксьонз І.В. Практичні навички з дитячої хірургії та реаніматології / І.В. Ксьонз, Є.М. Гриценко, Д.А. Шкурупій. – Полтава, видавництво «Сімон», 2015. – 127 с.
8. Лима М. Детская урология. Современные операционные методики: от внутриутробного периода до пубертата / Марио Лима, Джанантонио Манцони. – ГЭОТАР – Медиа. – 2018. – 464с.
9. Некротизуючий ентероколіт у новонароджених / І.О. Македонський, Т.К. Знаменська, Т.К. Мавропуло, О.М. Горбатюк, О.В. Воробйова. – Житомир.: Видавець О.О. Євнюк, 2019. – 208 с.
10. Рибальченко В.Ф. Порушення випорожнень у дітей: закрепи та енкопрез /

- В.Ф.Рибальченко, В.В.Бережний, П.С.Русак. – ПП “ІНПОЛ ЛТМ” Київ. – 2018. – 547с.
11. Слободян О.М. Клінічна анатомія прямої кишки та відхідника / О.М. Слободян, Г.Я. Костюк, В.Г. Дуденко [та ін.]. – Чернівці, 2015. – 180 с.
 12. Хронічний колостаз у дітей (хірургічний погляд на проблему) / О.Б. Боднар, О.П. Джам, В.П. Притула, Л.І. Ватаманеску, Г.Б. Боднар. – Чернівці: БДМУ, 2016. – 199 с.
 13. Ahmed H. Al-Salem An illustrated Guide to Pediatric Urology Springer, Switzerland. 2017, 702 p.
 14. Carachi R., Agarwala S., Tim j. Bradnock Basic Techniques in Pediatric Surgery // Springer, 2013.
 15. Danielson J. Anorectal Malformations. Long-term outcome and aspects of secondary treatment / J. Danielson. - Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, - 2015. – 109 p.
 16. Hoekman D.R. Studies on inflammatory bowel disease and functional gastrointestinal disorders in children and adults / D.R. Hoekman. – AMC-UvA, 2016. – 310 p.
 17. Hoyte L. Biomechanics of the Female Pelvic Floor / L. Hoyte, M.S. Damaser. Elsevier, 2016. – 550 p.
 19. Nelson textbook of pediatrics, 20th ed. // Elsevier. 2016, 3388 p.